

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์
ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 :
กรณีศึกษากรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ¹

Accessibility and Expectation of the Disability to the Rights under
Article 20 of Persons with Disabilities Empowerment Act B.E. 2550,
and the Revised Second Edition B.E.2556: A Case Study of Department
of Empowerment of Persons with Disabilities

เจษฎาภรณ์ จันทน์คยา
ระพีพรรณ คำหอม²

Jetsadaporn Jumnongya
Rapeepan Kumhom

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์
ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษากรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเข้าถึงและความคาดหวังสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 20 ของ
คนพิการ เพื่อนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมสิทธิประโยชน์สำหรับคนพิการตามมาตรา 20
ระเบียบวิธีการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาโดยใช้การสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในการศึกษา คือ คนพิการทุกประเภทที่มีบัตรประจำตัวคนพิการที่มาใช้บริการ ณ กรม
ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จำนวน 140 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิ
ประโยชน์ ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556: กรณีศึกษากรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

²ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 11 - 20 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และไม่ได้ประกอบอาชีพ มีบัตรประจำตัวคนพิการมาแล้วมากกว่า 4 ปี ผลการศึกษาระดับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการตามมาตรา 20 พบว่าอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และบริการล่ามภาษามือ เป็นสิทธิที่คนพิการเข้าถึงมากที่สุด ในขณะที่สิทธิด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และการมีผู้ช่วยคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ และการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย โครงการ และการช่วยเหลือทางกฎหมาย เป็นสิทธิที่คนพิการเข้าถึงน้อยที่สุด สำหรับระดับความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ มาตรา 20 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ การรับข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร และการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เป็นสิทธิที่คนพิการคาดหวังมากที่สุด ในขณะที่การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย โครงการและการช่วยเหลือทางกฎหมาย การศึกษา และการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และการมีผู้ช่วยคนพิการ เป็นสิทธิที่คนพิการคาดหวังน้อยที่สุด ทั้งนี้ ความต้องการและแนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ของคนพิการ คือ ควรมีจุดบริการคนพิการตามจุดต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อความสะดวกในการใช้บริการ ทั้งควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ รวมถึงสิทธิของคนพิการให้ลงลึกถึงชุมชน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ควรกำหนดนโยบาย / แผน / โครงการในการสร้างระบบและส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงสิทธิที่สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ และควรเพิ่มช่องทางการเผยแพร่สิทธิหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับคนพิการอย่างกว้างขวางทั่วถึงมากขึ้น รวมทั้งควรสร้างความตระหนักให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำงานด้านคนพิการเห็นความสำคัญเรื่องสิทธิประโยชน์ของคนพิการ ขณะที่ยังคงรณรงค์รณรงค์ส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทมากขึ้นในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในระดับพื้นที่ รวมทั้งควรมีการพัฒนาหน่วยงานหลักที่ให้บริการจัดหาและฝึกทักษะคนพิการให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อการส่งเสริมอาชีพให้คนพิการมากขึ้น

คำสำคัญ การเข้าถึงสิทธิ คนพิการ

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

Abstract

The study on “Accessibility and Expectation of the Disability to the Rights under Article 20 of Persons with Disabilities Empowerment Act B.E. 2550, and the Revised Second Edition B.E. 2556: A Case Study of Department of Empowerment of Person with Disabilities” has an aim to study the accessibility and expectation of the Disability to the Rights under Article 20, in order to find the solution to promote the rights of disabilities under Article 20. The study method is a descriptive study by questionnaire on sampled disabilities groups. The groups used in this study are 140 disabilities with the disability cards that come to use the service at the Department of Empowerment of Person with Disabilities. The analysis process has used the percentages, means, and standard deviation as below;

The result of the study revealed that the sampled groups are mostly male, at the age between 11 - 20 years old, graduated with primary - school education, unemployed, and hold the disability card for more than 4 years. The result of the study found that the accessibility rate of the disabled people under Article 20 is still low. Considering that, disability premiums welfare, acceptance and participation in the social activities, and sign language translator are the rights that most reached by the disabled people. On the other hand, the right to living environment changing, the assistance for disabled people, the vocational rehabilitation, the legal assistance and accessing to policy level are the right that least reached by the disable people. For the expectation level of the disability to the rights under Article 20 are the rights. Considering that, disability premiums welfare, the receiving of information and communication, acceptance and participation in the social activities are rights that most expected from the disabled people. In the mean time, the assistance to the policy programs and social activities, legal assistance, education, and living atmosphere changing are the right least expected by the disabled people. In this case, the need and ways to improve the rights of disabled people are that

there should be service points for the disabled people to cover in all areas for the convenience in receiving the service of disabled people. Also, there should provide more channels for public relations to provide useful information including deepening the rights of disabled people in the community.

The suggestions from the study are that the Department of Empowerment of Person with Disabilities should identify the plan/policy / program in order to establish the system and promote the disabled people to be able to access to their rights in accordance with their conditions. The Department should provide more channel to disseminate useful information for the disabled people in all areas, including raising the awareness for the officers whose work related to the disabled people to realize the importance of the disabled people's rights. Meanwhile, the local authority should play more roles in encouraging the better living quality of the disabled people in their areas and improve the focal organization to manage and train directly the disabled people in accordance with the need in the labor market to promote career for the disabled people.

Keywords: Access Rights , Persons with Disabilities

ความนำ

ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวกับคนพิการ โดยเริ่มตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้กำหนดสิทธิประโยชน์ที่คนพิการพึงได้รับไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ การสงเคราะห์ฟื้นฟูสมรรถภาพและการพัฒนาศักยภาพ แต่หากคนพิการต้องการรับสิทธินั้นก็ต้องยื่นขอการจดทะเบียนเป็นคนพิการตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายนี้ก่อน ทั้งนี้กฎเกณฑ์ในการจดทะเบียนคนพิการก็จะเป็นไปตามกฎกระทรวงสาธารณสุขที่ว่าด้วยประเภทและหลักเกณฑ์การวินิจฉัยความพิการ ซึ่งคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วสามารถรับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ได้รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งจะเห็นว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวเน้นให้คนพิการได้รับการคุ้มครอง สงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพเท่านั้น ต่อมาปี พ.ศ. 2550

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ขึ้นมาทดแทนพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 โดยมีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองสิทธิของคนพิการ เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ในปี 2556 จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติดังกล่าว เห็นได้ว่าเน้นเรื่องสิทธิ / สวัสดิการของคนพิการ โดยมีประเด็นสิทธิประโยชน์สรุปได้ดังนี้ 1) การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ 2) การศึกษา 3) การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ 4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม 5) การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย โครงการและการช่วยเหลือทางกฎหมาย 6) การรับข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร 7) บริการล่ามภาษามือ 8) การมีสัตว์นำทางหรืออุปกรณ์นำทาง 9) การจัดสวัสดิการเบี่ยงความพิการ และ 10) การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และการมีผู้ช่วยคนพิการ ซึ่งการได้สิทธิประโยชน์ มาตรา 20 มาจากการมีบัตรประจำตัวคนพิการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญกับคนพิการโดยการออกระเบียบ / แนวทางปฏิบัติที่เอื้อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิ / สวัสดิการได้มากขึ้นตามความเหมาะสมตามบุคคล เช่น ด้านการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขมีประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการและสื่อส่งเสริมพัฒนาการสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550 - 2554 (ระยะสิ้นสุดแผน) พบว่า ยังมีปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำแผนไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องตามขอบเขตการดำเนินงานของแผนฯ ซึ่งปัญหาอุปสรรคโดยภาพรวม ในเรื่องการเข้าถึงบริการและข้อมูลข่าวสารพบว่า การให้บริการทางสังคมต่อคนพิการตามสิทธิขั้นพื้นฐาน ยังไม่เพียงพอทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อีกทั้งการจดทะเบียนคนพิการยังไม่ครอบคลุมคนพิการทุกคน ซึ่งผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจว่าควรพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละประเภท รวมทั้งการจัดการจัดหาและพัฒนาสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการช่วยเหลืออื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการและการดำรงชีวิตอิสระ

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) เป็นส่วนราชการในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีฐานะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พ.ศ. 2550 เพื่อให้คนพิการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการฟื้นฟูสมรรถภาพการจัดสวัสดิการ การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ การสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติงานในกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้เล็งเห็นความสำคัญของสิทธิประโยชน์ของคนพิการ ซึ่งมาจากการมีบัตรประจำตัวคนพิการ แต่เมื่อช่วงเวลาเปลี่ยนสถานการณ์ บริบททางสังคมเปลี่ยนแปลง การเข้าถึงและความคาดหวังต่อสิทธิประโยชน์ที่คนพิการได้รับตามที่กฎหมายกำหนดอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน อีกทั้งจากผลการประเมินแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550 - 2554 ทำให้ทราบข้อจำกัดของการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ของคนพิการตามกฎหมาย ฉะนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจทำการศึกษาการเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556: กรณีศึกษากรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ อันนำไปสู่แนวทางการวางแผนปรับปรุงพัฒนาสิทธิและการจัดสวัสดิการให้ตรงตามความคาดหวังและความต้องการของคนพิการมากยิ่งขึ้น เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

คนพิการ หมายถึง บุคคลที่มีบัตรประจำตัวคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

ประเภทความพิการ หมายถึง ความพิการตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 กำหนดประเภทความพิการออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้ 1) ความพิการทางการเห็น 2) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย 3) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย 4) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม 5) ความพิการทางสติปัญญา 6) ความพิการทางการเรียนรู้ และ 7) ความพิการทางออทิสติก

สิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 หมายถึง สิทธิตามที่กฎหมายกำหนดให้คนพิการ ประกอบด้วย 10 ประการ ได้แก่ 1) การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ 2) การศึกษา 3) การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ 4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม 5) การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย โครงการและการช่วยเหลือทางกฎหมาย 6) การรับข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร 7) บริการล่ามภาษามือ 8) การมีสัตว์นำทางหรืออุปกรณ์นำทาง 9) การจัดสวัสดิการเบี่ยงความพิการ และ 10) การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และการมีผู้ช่วยคนพิการ

การเข้าถึงสิทธิของคนพิการ หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ความคาดหวังของคนพิการ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความมุ่งหวังของคนพิการที่คาดการณ์ล่วงหน้าต่อสิทธิประโยชน์มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

ระเบียบวิธีวิจัย

1) วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1.1) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study)

1.2) การศึกษาภาคสนาม (Field Study)

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1) ประชากรเป้าหมาย

ประชากรที่ศึกษา คือ คนพิการทุกประเภทความพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการแล้วและ / หรือผู้ดูแลคนพิการที่มาติดต่อใช้บริการ ณ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ คนพิการทุกประเภทความพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการแล้วและ / หรือผู้ดูแลคนพิการที่มาติดต่อใช้บริการ ณ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ใช้การเลือกกลุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมจำนวน 140 คน

2.2) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การคัดเลือกเข้า (Inclusion Criteria): เป็นคนพิการทุกประเภทความพิการ และ / หรือผู้ดูแลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการมาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน โดยเคยใช้สิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 อย่างน้อย 2 สิทธิ และมีความสมัครใจให้ข้อมูล

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria): คนพิการทุกประเภทความพิการ และ / หรือผู้ดูแลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการน้อยกว่า 6 เดือน และไม่เคยใช้บริการตามสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

เกณฑ์การถอน (Discontinuation Criteria): คนพิการทุกประเภทความพิการ และ / หรือผู้ดูแลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการน้อยกว่า 6 เดือน และไม่เคยใช้บริการตามสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

เกณฑ์การยุติการศึกษาทั้งหมด: เมื่อผู้เข้าร่วมการศึกษาไม่ประสงค์ จะให้การสัมภาษณ์หลังจากทราบประเด็นการสัมภาษณ์แล้ว จำนวนเกินกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2.3) ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัย

การศึกษานี้ คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องสิทธิของอาสาสมัคร ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการเข้าร่วมการศึกษา และการเก็บรักษาความลับของข้อมูล ผู้ศึกษาได้แจ้งสิทธิของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ก่อนจัดเก็บข้อมูล โดยก่อนการเก็บข้อมูลผู้ศึกษาอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการศึกษา อันตราย หรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย (ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้ตามความสะดวกใจ โดยคำตอบจะไม่มีความเสี่ยงใด ๆ เกิดขึ้นแก่ผู้ตอบทั้งสิ้น) รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด (ข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบจะประมวลผลในภาพรวม ซึ่งหากผู้ศึกษาทราบระดับการเข้าถึงสิทธิและความคาดหวังต่อสิทธิตามมาตรา 20 แล้ว จะสามารถให้ข้อเสนอแนะกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมสิทธิคนพิการให้เป็นรูปธรรมต่อไป) และให้ออกาสผู้เข้าร่วมการศึกษาทำความเข้าใจ จนมีความเข้าใจดีและตัดสินใจเข้าร่วมการศึกษาด้วยความสมัครใจ โดยผู้เข้าร่วมการศึกษาสามารถยกเลิก การเข้าร่วมการศึกษาได้ตลอดเวลา หรือหากมีคำถามข้อใดที่ผู้เข้าร่วมการศึกษา ไม่ประสงค์จะตอบ สามารถบอกละเว้นได้ โดยไม่มีความผิดใด ๆ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาอธิบายให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมการศึกษาจะถูกเก็บเป็น ความลับ อีกทั้งผลของการศึกษาจะถูกเผยแพร่ในภาพรวม จะไม่มีการระบุหรือเชื่อมโยง ถึงผู้เข้าร่วมการศึกษากับข้อมูลที่ได้ตอบไว้ในแบบสัมภาษณ์

3) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Standardized or Structured Interview) ในการรวบรวมข้อมูล โดยจะครอบคลุมตามกรอบแนวคิดและขอบเขต การศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประเภทความพิการ สาเหตุความพิการ ระยะเวลาการ มีบัตรประจำตัวคนพิการ และการใช้สิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 โดยลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ

ส่วนที่ 2 การเข้าถึงและความคาดหวังสิทธิประโยชน์ของคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ประกอบด้วย การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์ การศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การยอมรับ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การช่วยเหลือ ให้เข้าถึงนโยบาย โครงการและการช่วยเหลือทางกฎหมาย การรับข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร บริการล่ามภาษามือ การมีสัตว์นำทางหรืออุปกรณ์นำทาง การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ และการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและการมีผู้ช่วยคนพิการ โดยลักษณะคำถามเป็นทั้งปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในข้อความนั้น ๆ และคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยมีลักษณะคำถามเป็นปลายเปิด

4) การทดสอบเครื่องมือที่ใช้

โดยการทดสอบแบบสัมภาษณ์ (Pre - test) กับกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จำนวน 30 คน โดยเมื่อนำแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) และจากการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น พบว่า การเข้าถึงสิทธิประโยชน์ฯ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 และความคาดหวังสิทธิประโยชน์ฯ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง หลังจากที่ได้รับอนุญาตจากผู้บริหารกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเรียบร้อยแล้ว โดยการสัมภาษณ์คนพิการทั้ง 7 ประเภทความพิการและ / หรือผู้ดูแลคนพิการตามจำนวนที่กำหนดไว้

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science: SPSS) โดยค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

- 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ หาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

3) ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ทั้งนี้ ความหมายของระดับการเข้าถึงและความคาดหวังสิทธิประโยชน์ของคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มีดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 - 5.00	เป็นระดับที่คนพิการมีการเข้าถึงและมีความคาดหวังมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 - 4.20	เป็นระดับที่คนพิการมีการเข้าถึงและมีความคาดหวังมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 - 3.40	เป็นระดับที่คนพิการมีการเข้าถึงและมีความคาดหวังปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 - 2.60	เป็นระดับที่คนพิการมีการเข้าถึงและมีความคาดหวังน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.80	เป็นระดับที่คนพิการมีการเข้าถึงและมีความคาดหวังน้อยที่สุด

7) การนำเสนอข้อมูล

ผู้ศึกษานำเสนอในรูปแบบการบรรยายและพรรณนาประกอบตาราง

8) ข้อจำกัดในการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มีข้อจำกัดบางประการที่มีผลต่อการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง คือ เนื่องจากคนพิการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ มีความพิการที่หลากหลายจึงเป็นอุปสรรคต่อการให้ข้อมูล กล่าวคือ

1) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ต้องอาศัยล่ามภาษามือหรือการเขียนในการสื่อสาร

2) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ความพิการทางสติปัญญา ความพิการทางการเรียนรู้ และความพิการทางออทิสติก ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถตอบคำถามได้ด้วยตนเอง ผู้ศึกษาจึงต้องสัมภาษณ์ผู้ดูแลแทน

ผลการศึกษา

1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน ซึ่งประกอบด้วยคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 และมาใช้บริการ ณ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้ง 7 ประเภท คือ คนพิการทางการมองเห็น คนพิการทางการได้ยิน หรือสื่อความหมาย คนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม คนพิการทางสติปัญญา คนพิการทางการเรียนรู้ และคนพิการทางออทิสติก โดยรวมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 11 - 20 ปี มีสถานภาพโสด จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และไม่ได้ประกอบอาชีพ โดยมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว เกิดความพิการภายหลัง มีบัตรประจำตัวคนพิการมาแล้วมากกว่า 4 ปี สำหรับการใช้สิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 ส่วนใหญ่ใช้สิทธิมากที่สุด ได้แก่ การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ และการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ส่วนสิทธิที่คนพิการ มีการใช้น้อยที่สุด ได้แก่ การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย / การมีผู้ช่วยคนพิการ และการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย โครงการและการช่วยเหลือทางกฎหมาย

2) ภาพรวมระดับการเข้าถึงและระดับความคาดหวังสิทธิประโยชน์ ตามมาตรา 20 ของคนพิการ จำแนกได้ดังนี้

จากผลการศึกษาภาพรวม โดยการเปรียบเทียบระดับการเข้าถึงและความคาดหวังสิทธิประโยชน์มาตรา 20 พบว่า คนพิการมีการเข้าถึงสิทธิในระดับน้อย แต่ความคาดหวังสิทธิ อยู่ในระดับมาก และหากพิจารณารายด้าน จะเห็นได้ว่า สิทธิที่คนพิการเข้าถึงมากที่สุด คือ การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ และเป็นที่น่าสังเกตว่าสิทธิดังกล่าว เป็นสิทธิที่คนพิการคาดหวังมากที่สุดเช่นกัน แสดงให้เห็นว่า การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการเป็นสิ่งที่คนพิการได้รับถ้วนหน้าอย่างเท่าเทียม และเป็นสิ่งที่รัฐให้คนพิการตามฐานสิทธิที่พึงได้รับอย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ยังพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ สิทธิประโยชน์บางด้านที่มีระดับการเข้าถึงตรงกันข้ามกับระดับความคาดหวัง กล่าวคือ ระดับการเข้าถึงสิทธิประโยชน์น้อย ในขณะที่ระดับความคาดหวังมาก ได้แก่ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ คนพิการมีระดับการเข้าถึงสิทธิในขณะที่มีระดับความคาดหวังมาก ได้แก่ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ คนพิการมีระดับการเข้าถึงสิทธิในขณะที่มีระดับความคาดหวัง

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

สิทธิมาก อันสืบเนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน การได้รับการฟื้นฟูและส่งเสริมด้านอาชีพ คนพิการยังเข้าถึงได้น้อย แม้ว่าตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ได้มีการกำหนดให้สถานประกอบการจ้างงานคนพิการ 1 คน ต่อแรงงานจำนวน 100 คน หรือจัดสัมปทานให้คนพิการ แต่จะพบว่าสถานประกอบการไม่เลือกใน 2 สิ่งทีกล่าวนมา โดยเลือกที่จะจ่ายเงินสมทบกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นประจำทุกปี ส่งผลให้คนพิการไม่มีงานทำและขาดทักษะการเข้าสังคม นอกจากนี้ยังมีสิทธิเรื่องการรับข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารที่คนพิการมีการเข้าถึงสิทธิดังกล่าวในระดับน้อย ในขณะที่มีความคาดหวังสิทธิมากที่สุด ซึ่งในเรื่องสิทธิด้านการรับข้อมูลข่าวสารและสื่อสาร เป็นสิ่งที่คนพิการต้องการหรือความคาดหวังมากที่สุด เนื่องจากจะนำไปสู่การรับบริการและเข้าถึงสิทธิต่างๆที่พึงได้รับตามฐานสิทธิ ซึ่งจากผลการศึกษาคั้งนี้ทำให้ทราบปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้คนพิการเข้าถึงสิทธิประโยชน์มาตรา 20 ในระดับน้อย คือ คนพิการยังเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้น้อยนั่นเอง สะท้อนว่าข้อจำกัดการเข้าถึงสิทธิมาจากขาดการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาพรวมระดับการเข้าถึงและระดับความคาดหวังสิทธิประโยชน์

ข้อความ	การเข้าถึง				ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล	ลำดับ
1. การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์	2.57	0.72	น้อย	5	3.61	0.65	มาก	6
2. การศึกษา	2.08	0.96	น้อย	7	3.17	0.94	ปาน กลาง	9
3. การฟื้นฟูสมรรถภาพ ด้านอาชีพ	2.03	0.88	น้อย	9	3.58	0.87	มาก	7

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามภาพรวมระดับการเข้าถึงและระดับความคาดหวังสิทธิประโยชน์
(ต่อ)

ข้อความ	การเข้าถึง				ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล	ลำดับ
4. การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	3.17	0.82	ปานกลาง	2	4.09	0.71	มาก	3
5. การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบายโครงการและการช่วยเหลือทางกฎหมาย	2.04	0.87	น้อย	8	3.11	0.82	ปานกลาง	10
6. การรับข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร	2.57	0.99	น้อย	4	4.25	0.67	มากที่สุด	2
7. บริการล่ามภาษามือ	2.61	1.10	ปานกลาง	3	3.85	1.05	มาก	5
8. การมีสัตว์นำทางหรืออุปกรณ์นำทาง	2.52	0.87	น้อย	6	3.99	0.65	มาก	4
9. การจัดสวัสดิการเยียวยาพิการ	4.31	0.38	มากที่สุด	1	4.74	0.68	มากที่สุด	1
10. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และการมีผู้ช่วยคนพิการ	1.60	0.85	น้อยที่สุด	10	3.27	0.78	ปานกลาง	8
รวม	2.54	0.56	น้อย		3.74	0.45	มาก	

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

3) ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

จากการศึกษา ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ของคนพิการ จำนวน 140 ชุด พบว่า คนพิการได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 จำนวน 63 ชุด คิดเป็นร้อยละ 45 ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นความต้องการของคนพิการ และประเด็นแนวทางการพัฒนาสิทธิในทัศนะของคนพิการ ดังต่อไปนี้

ประเด็นความต้องการของคนพิการ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ต้องการสวัสดิการเบี้ยความพิการ โดยให้เพิ่มเบี้ยความพิการ เนื่องจากปัจจุบันค่าครองชีพสูง รองลงมาร้อยละ 17.1 ต้องการด้านอาชีพ โดยให้เพิ่มบริการจัดหางานให้คนพิการ การสนับสนุนทุนประกอบอาชีพที่เข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการกู้ยืมเงินให้คนพิการ ให้สถานประกอบการรองรับการทำงานของคนพิการ อีกทั้งการฝึกอาชีพให้คนพิการสามารถทำงานที่บ้านได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความคาดหวังของคนพิการ (ประเด็นความต้องการ) ต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

สิทธิประโยชน์	ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านสวัสดิการ เบี้ยความพิการ	- ควรเพิ่มเบี้ยความพิการ เนื่องจากปัจจุบันค่าครองชีพสูง	28	40.0
ด้านอาชีพ	- ต้องการให้เพิ่มบริการจัดหางานให้คนพิการให้มากขึ้น - อยากให้มีทุนในการประกอบอาชีพที่เข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งให้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินให้ถึงตัวคนพิการโดยตรง	12	17.1

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความคาดหวังของคนพิการ (ประเด็นความต้องการ) ต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 (ต่อ)

สิทธิประโยชน์	ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
	- ต้องการให้มีสถานประกอบการรองรับด้านการฝึกอาชีพและการทำงานที่เหมาะสมกับความพิการ - ต้องการให้ฝึกอาชีพให้คนพิการสามารถทำงานที่บ้านได้		
ด้านการแพทย์	- ต้องการให้สิทธิด้านการแพทย์ของคนพิการครอบคลุมทุกโรงพยาบาล เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงบริการ - ต้องการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานอกบัญชี เนื่องจากบางรายการมีค่าใช้จ่ายสูง	9	12.9
ด้านการศึกษา	- อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา	8	11.4
ด้านอื่น ๆ	- อยากให้มีจุดบริการคนพิการตามเขตต่างๆให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อความสะดวกในการใช้บริการ	7	10.0
ด้านการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยี	- ควรช่วยสนับสนุนอุปกรณ์ช่วยความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายอย่างต่อเนื่อง	6	8.6

สำหรับแนวทางพัฒนาสิทธิในทักษะของคนพิการ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ร้อยละ 20 เห็นควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ รวมถึงสิทธิของคนพิการ เพื่อเพิ่มช่องทางในการรับบริการของคนพิการ โดยการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะศึกษาความต้องการที่แท้จริงของคนพิการแต่ละประเภท นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่ด้วยตนเองเพื่อตรวจสอบและให้การช่วยเหลือแต่ละบุคคลตามความจำเป็นที่แท้จริง ดังตารางที่ 3

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความคาดหวังของคนพิการ (ประเด็นแนวทางพัฒนา) ต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

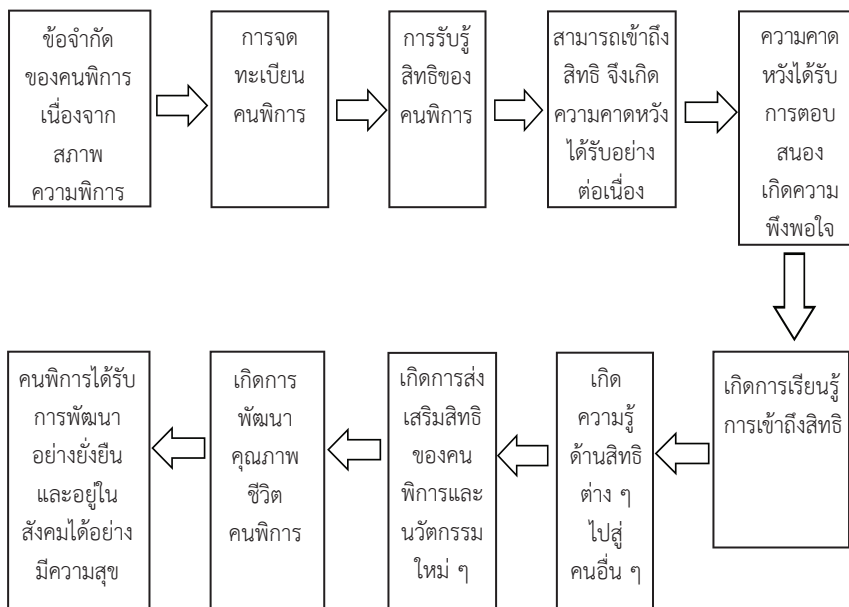
สิทธิประโยชน์	แนวทางพัฒนาสิทธิในทัศนะของคนพิการ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านอื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ รวมถึงสิทธิของคนพิการเพื่อเพิ่มช่องทางในการรับบริการของคนพิการ โดยการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะศึกษาความต้องการที่แท้จริงของคนพิการแต่ละประเภท เพื่อจะได้จัดบริการที่ตรงตามความต้องการและความจำเป็นของคนพิการ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่ด้วยตนเองเพื่อตรวจสอบและให้การช่วยเหลือแต่ละบุคคลตามความจำเป็นที่แท้จริง ไม่ควรผ่านบุคคลในชุมชน 	13	20.0
ด้านอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> - ควรเปิดโอกาสให้คนพิการเข้าทำงานมากขึ้น และการฝึกอาชีพที่สังคมยอมรับ - ควรเพิ่มบริการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถเพื่อรองรับคนพิการ 	11	16.9
ด้านการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก และ เทคโนโลยีการสื่อสาร	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการให้มีเครื่องช่วยความพิการในที่สาธารณะมากขึ้น เช่น ถนน ทางเดินเท้า เพื่อที่คนพิการจะได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่เป็นภาระของคนอื่น 	10	15.4

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความคาดหวังของคนพิการ (ประเด็นแนวทางพัฒนา) ต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 (ต่อ)

สิทธิประโยชน์	แนวทางพัฒนาสิทธิในทัศนะของคนพิการ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านกฎหมาย	- ควรมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับคนพิการอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดผลที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการ	8	12.3
ด้านการแพทย์	- การพัฒนาคุณภาพบริการ บุคลากรที่ดีมีคุณภาพ และไม่เสียค่าใช้จ่ายทุกรายการ	7	10.8
ด้านการศึกษา	- ควรส่งเสริมให้คนพิการได้รับการศึกษาตามความสามารถและความต้องการ - หน่วยงานภาครัฐควรจัดบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภทให้มากขึ้น และกระจายให้ทั่วถึง	6	9.2
ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดูแลเรื่องสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของคนพิการ รวมทั้งช่วยปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตให้คนพิการ	5	7.7
ด้านการมีผู้ช่วยคนพิการ	- การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการที่เพียงพอต่อความต้องการ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว	5	7.7

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาขอแนะนำเสนอแนวทางการพัฒนาการเข้าถึงสิทธิคนพิการ ซึ่งเกิดจากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องและผลการศึกษาที่ได้รับ ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงสิทธิคนพิการ

ข้อเสนอแนะ

ในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้านคนพิการ เล็งเห็นความสำคัญของระดับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ รวมทั้งความคาดหวังของคนพิการเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมสิทธิประโยชน์สำหรับคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ควรกำหนดนโยบาย / แผน / โครงการในการสร้างระบบและส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงสิทธิที่สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ

2) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ควรมีการพัฒนาหน่วยงานหลักที่ให้บริการจัดหาและฝึกทักษะคนพิการให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

3) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภท เพื่อช่วยให้นักพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสภาวะปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติ

1) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มช่องทางการเผยแพร่สิทธิหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับคนพิการอย่างกว้างขวางทั่วถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีบทบาทมากขึ้นในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในระดับพื้นที่ โดยข้อมูลจะต้องลงลึกสู่ชุมชน

2) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบการปรับสภาพที่อยู่อาศัยของคนพิการ ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของคนพิการ โดยพิจารณาตามความจำเป็นเหมาะสม

3) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ควรส่งเสริมการเตรียมความพร้อมคนพิการด้านการเข้าสังคม วัฒนธรรมการทำงานในสถานประกอบการจริง เพื่อให้คนพิการสามารถปรับตัวเข้ากับงาน เพื่อนร่วมงานและวัฒนธรรมขององค์กรต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) การศึกษาความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทตามสิทธิประโยชน์ที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก โดยการศึกษาเชิงคุณภาพ

2) การติดตามและประเมินผลเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการคนพิการทั้งส่วนกลางและภูมิภาค

การเข้าถึงและความคาดหวังของคนพิการต่อสิทธิประโยชน์ในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม
และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 :
กรณีศึกษารวมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือของศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.วิไลภรณ์ โคตรบึงแก และรองศาสตราจารย์สุรางค์รัตน์ วศินารมณ ที่ได้อุทิศเวลา และมอบความเอาใจใส่ในการถ่ายทอดความรู้ และให้คำแนะนำแนวทางการวิจัย รวมทั้งการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้อย่างดียิ่ง ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ อีกทั้งขอขอบพระคุณข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกคนในกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในการเป็นกำลังสำคัญเรื่องข้อมูล และคำแนะนำในเรื่องที่ศึกษาเป็นอย่างดี รวมทั้งพี่น้องคนพิการทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือสละเวลาตอบแบบสัมภาษณ์ ให้อธิบายแนะนำอันมีค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (ม.ป.ป.). **คู่มือสิทธิคนพิการ**. กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิสัย.
- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. (2552). **ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ ประกาศ ณ วันที่ 30 เมษายน 2552**. คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 126 ตอนพิเศษ 77 ง วันที่ 29 พฤษภาคม 2552.
- _____. (2555). **ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 ประกาศ ณ วันที่ 9 กรกฎาคม เมษายน 2555**. คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 129 ตอนพิเศษ 119 ง วันที่ 26 กรกฎาคม 2555.
- มหาดไทย, กระทรวง. (2553). **ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยความพิการให้คนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553 ประกาศ ณ วันที่ 9 มีนาคม 2553**. คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนพิเศษ 36 ง วันที่ 23 มีนาคม 2553.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพฯ: จริยสุนิทวงศ์การพิมพ์.

- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2555). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: ร้านดีสุวรรณซ์พพลายเซอร์วิส.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2555). การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550 - 2554 (ระยะสิ้นสุดแผนฯ). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.